

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสำรวจหาลักษณะและลำดับความสำคัญของความขัดแย้งด้านต่าง ๆ ตลอดจนความแตกต่างของความขัดแย้งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตาม ระดับการศึกษาของพ่อแม่ สถานะทางเศรษฐกิจของพ่อแม่ และการอบรมเลี้ยงดู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2535 จำนวน 60 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 2,700 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 540 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งแบบสอบถามรายการ แบบสอบถามความขัดแย้งของวัยรุ่นที่มีต่อพ่อแม่และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
2. ติดต่อกับฝ่ายวิชาการของโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม เพื่อขอทราบจำนวนนักเรียนทั้งหมด ในปีการศึกษา 2535
3. ทำหนังสือราชการออกจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความร่วมมือ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และไปดำเนินการใช้แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

4. วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูล
5. สรุป อภิปรายผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามวัดความขัดแย้งของวัยรุ่นที่มีต่อพ่อแม่ ซึ่งเรา สมประสงค์ และคนอื่น ๆ (2519 : 24 - 28) เป็นผู้สร้าง
2. แบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งสมหมาย อำตกลอย (2533 : 42 - 44) เป็นผู้สร้าง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แจกแจงอันดับลักษณะความสำคัญของความขัดแย้งของวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมกับพ่อแม่

1. ผลการศึกษาลักษณะความขัดแย้งของเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่มีกับพ่อแม่มากที่สุด ได้แก่ เรื่อง การคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี รองลงมาคือเรื่องที่พ่อแม่ชอบย่ำยีให้เอาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ไม่อนุญาตให้คบหาคู่ ย่ำยีให้ลูกทำดี ไม่ชอบให้เที่ยวกับเพื่อนต่างเพศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลากลางคืน และมักบ่นว่าหรือแสดงความไม่พอใจเมื่อผลการเรียนไม่ดี ตามลำดับ

ส่วนความขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมมีกับพ่อแม่น้อยที่สุด คือเรื่องที่พ่อแม่มีเรื่องถกเถียงทะเลาะกับเพื่อนบ้าน รองลงมาคือ แสดงความลำเอียงต่อลูก การให้เงินไม่พอใช้จ่าย การคุยโอ้อวดเรื่องลูก ๆ ยึดถือประเพณีเก่า ๆ มากจนไม่ฟังเหตุผลของลูก และขาดความดูแลเอาใจใส่ลูก ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาลักษณะความขัดแย้งของเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิเศษโลกพิทยาคมกับพ่อแม่ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า

2.1 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิเศษโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับสูงมีมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง การที่พ่อแม่ขอร้องให้เขาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน การกดดันเรื่องการคบเพื่อนที่ประพฤติไม่ดี บ่นว่าเรื่องการสูบบุหรี่ ขี้แพ้ประพฤติดีอยู่เสมอ เมื่อผลการเรียนไม่ดีมักจะบ่นว่าหรือแสดงความไม่พอใจ ด้านอื่น ๆ ที่สำคัญรองลงมาคือ จู้จี้ในเรื่องส่วนตัว เช่น ความสะอาดของร่างกาย การใช้จ่ายเงิน การเรียน การอ่านหนังสือ

2.2 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิเศษโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับสูงมีน้อยที่สุด ได้แก่ เรื่อง การที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ้าน การคุยโอ้อวดลูก ยึดถือประเพณีเก่า ๆ จนไม่ฟังเหตุผลลูก พ่อแม่ชอบทะเลาะกันเอง หรือว่ากล่าวคนในบ้านจนน่ารำคาญ พ่อแม่ชอบเล่าเปรียบเทียบถึงการอบรมมารยาทและการวางตนในสมัยก่อน ส่วนเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ การจู้จี้ในเรื่องส่วนตัวของลูก เช่น การเลือกซื้อและตัดเย็บเสื้อผ้าในแบบที่ลูกชอบ ด่าทอเรื่องการแต่งกาย ระบายอารมณ์โกรธกับลูก ๆ และมักลงโทษรุนแรงเมื่อเกิดอารมณ์โมโห

2.3 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิเศษโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับปานกลางมีมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง การที่พ่อแม่ขอร้องให้เขาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยมักยกเอาพี่น้องหรือเพื่อนบ้านขึ้นมาเป็นตัวอย่าง และจะถูกบ่นว่าเมื่อผลการเรียนไม่ดี ขี้แพ้ประพฤติดีอยู่เสมอ บ่นว่าเรื่องการสูบบุหรี่ ส่วนด้านอื่น ๆ ที่สำคัญรองลงมาได้แก่ การจู้จี้เรื่องส่วนตัว เช่น เรื่องความสะอาดของร่างกาย ขี้วอกของเครื่องใช้ การอ่านหนังสือ ทำการบ้าน การเข้มงวดก่อนออกนอกบ้านว่าไปไหนกับใคร ที่ไหน อย่างไร และเข้มงวดเรื่องการติดต่อกับเพื่อนฝูง

2.4 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิเศษโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับปานกลางมีน้อยที่สุด ได้แก่ เรื่อง สังคมเอกบ้านของพ่อแม่ เช่น การมีเรื่องถกเถียงกับเพื่อนบ้าน คุยโอ้อวดเรื่องส่วนตัวของลูก ส่วนเรื่องภายในครอบครัว คือ พ่อแม่ทะเลาะกันเอง แสดงความลำเอียงต่อลูก ขาดความสนใจลูก ยึดถือประเพณีเก่า ๆ จนไม่ฟังเหตุผลของลูก จู้จี้เรื่องส่วนตัวของลูก เช่น การไว้ทรงผม หนวดเครา การแต่งกาย และการว่ากล่าวคนในบ้าน การลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อมีอารมณ์โมโห

2.5 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับต่ำมีมากที่สุด ได้แก่เรื่อง การกวดขันเรื่องการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี ไม่อนุญาตให้คบหรือด้านการเรียน มักให้เอาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จด้านการเรียน เมื่อผลการเรียนไม่ดีจะถูกว่า ย้ำให้ประพฤติดีอยู่เสมอ ไม่ให้เที่ยวกับเพื่อนต่างเพศในเวลาค่ำคืน ส่วนเรื่องอื่น ๆ เป็นการจู้จี้เรื่องส่วนตัว เช่น การใช้จ่ายเงิน การให้เอาอย่างพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน การไปค้างคืนนอกบ้านหรือไปธุระนอกบ้าน

2.6 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับต่ำมีน้อยที่สุด ได้แก่เรื่อง เกี่ยวกับสังคมนอกบ้านของพ่อแม่ เช่น มีเรื่องถกเถียงกับเพื่อนบ้าน คุยโอ้อวดเรื่องส่วนตัวของลูก ส่วนเรื่องภายในครอบครัว พ่อแม่มักมีเรื่องว่ากล่าวคนในบ้าน จู้จี้เรื่องส่วนตัวของลูก เช่น ตำหนิเรื่องการแต่งกายว่าไม่เหมาะสม การเลือกตัดหรือซื้อเสื้อผ้าแบบที่ลูกชอบ

3. ผลการศึกษาลักษณะความขัดแย้งของเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมกับพ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน พบว่า

3.1 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงมีมากที่สุด ได้แก่เรื่อง เกี่ยวกับการกวดขันเรื่องการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี ไม่อนุญาตให้คบหรือด้านการเรียน เมื่อผลการเรียนไม่ดีจะถูกบ่นว่า กวดขันให้อ่านหนังสือเรียน ย้ำให้ประพฤติดีอยู่เสมอ ให้เอาอย่างพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน ส่วนเรื่องอื่น ๆ เป็นการจู้จี้ในเรื่องส่วนตัว เช่น ก่อนออกนอกบ้านต้องขออนุญาตและแข็งแรงทุกครั้ง ความสะอาดของร่างกายและของใช้ ไม่ให้เที่ยวกับเพื่อนต่างเพศในยามค่ำคืน

3.2 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงมีน้อยที่สุด ได้แก่เรื่องเกี่ยวกับสังคมนอกบ้านของพ่อแม่ เช่น มีเรื่องถกเถียงกับเพื่อนบ้าน คุยโอ้อวดเรื่องส่วนตัวของลูก ส่วนเรื่องภายในครอบครัวเป็นเรื่องราวใช้จ่ายที่ให้เงินลูกไม่พอใช้จ่ายหรือให้ไม่คงที่ แสดงความลำเอียงต่อลูก มักมีเรื่องทะเลาะกันเอง มักมีเรื่องว่ากล่าวคนในบ้าน ยึดถือประเพณีเก่า ๆ มากจนไม่ฟังเหตุผลของลูก ขาดความสนใจลูก จู้จี้เรื่องส่วนตัวของลูก เช่น ตำหนิเรื่องการแต่งกายว่าไม่เหมาะสม การเลือกตัดหรือซื้อเสื้อผ้าแบบที่ลูกชอบ

3.3 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพินธุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางมีมากที่สุด ได้แก่เรื่องเกี่ยวกับการกวดขันเรื่องการคบเพื่อนที่ประพฤติไม่ดี บ่นว่าเรื่องการคบเพื่อน ย้ำให้เขาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน เมื่อผลการเรียนไม่ดีมักจะบ่นหรือแสดงความไม่พอใจ ย้ำให้ประพฤติดีอยู่เสมอ ไม่ชอบให้ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศในเวลาว่างคืน/ด้านอื่น ๆ ได้แก่ การจู้จี้ในเรื่องส่วนตัว เช่น ความสะอาดของร่างกาย การใช้เงิน และการคบเพื่อนและเอาอย่างเพื่อนที่พ่อแม่ชอบ

3.4 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพินธุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางมีน้อยที่สุด ได้แก่เรื่องเกี่ยวกับสังคมนอกบ้านของพ่อแม่ เช่น มีเรื่องอึดอัดเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน คุยโอ้อวดเรื่องส่วนตัวของลูก ส่วนเรื่องภายในครอบครัว พ่อแม่ก็มีเรื่องทะเลาะกันเอง เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ขอมมาระบายอารมณ์เสียกับลูก ๆ ให้เงินไม่พอใช้จ่ายและย้ำให้ประหยัด ยึดถือประเพณีดั้งเดิมมากจนไม่ฟังเหตุผลของลูก ขาดความสนใจลูก มักมีเรื่องว่ากล่าวกันในบ้าน จู้จี้เรื่องส่วนตัวของลูก เช่น ตำหนิเรื่องการแต่งกายว่าไม่เหมาะสม

3.5 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพินธุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำมีมากที่สุด ได้แก่เรื่องเกี่ยวกับการกวดขันเรื่องการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี บ่นว่าหรือไม่อนุญาตให้คบเพื่อน ย้ำให้เขาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน มักบ่นว่าเมื่อผลการเรียนไม่ดี ไม่ชอบให้ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศและเพศเดียวกัน โดยเฉพาะในยามค่ำคืน ก่อนออกนอกบ้านต้องขออนุญาตและชี้แจงทุกครั้ง จู้จี้เรื่องการใช้จ่าย ย้ำให้ประพฤติดีอยู่เสมอ / ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ การจู้จี้เรื่องการทำบ้าน การอ่านหนังสือที่ไม่ใช่ตำราเรียน ไม่ให้เปิดวิทยุหรือทีวีขณะทำการบ้าน ให้เขาอย่างบุคคลอื่น เช่น พี่น้อง เพื่อนบ้านที่ดี

3.6 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพินธุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำมีน้อยที่สุด ได้แก่เรื่องเกี่ยวกับสังคมนอกบ้านของพ่อแม่ เช่น มีเรื่องอึดอัดเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน คุยโอ้อวดเรื่องส่วนตัวของลูก ส่วนเรื่องภายในครอบครัว มักแสดงความลำเอียงต่อลูก ทะเลาะกันเอง ยึดถือประเพณีดั้งเดิมมากจนไม่ฟังเหตุผลของลูก จู้จี้เรื่องส่วนตัวของลูก เช่น การแต่งตัว การเลือกซื้อหรือตัดเสื้อผ้า การแบ่งเวลาสำหรับทำกิจกรรมในแต่ละวัน นอกจากนี้เมื่อพ่อแม่ประสบปัญหามักมาระบายอารมณ์เสียกับลูก

4. ผลการศึกษาลักษณะความขัดแย้งของเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน พบว่า

4.1 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี บ่นว่าหรือไม่อนุญาตให้คบ บ่นว่าหรือไม่ให้คบอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน มักบ่นว่าเมื่อผลการเรียนไม่ดี ไม่ชอบให้ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศในเวลากลางคืน บ้าให้ประพฤติตนดีอยู่เสมอ ก่อนออกนอกบ้านต้องขออนุญาตและชี้แจงทุกครั้ง จู้จี้เรื่องการใช้จ่ายความสะอาดของร่างกาย ของใช้ ให้เอาอย่างบุคคลอื่น เช่น พี่น้อง เพื่อนบ้านที่ดี

4.2 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลน้อยที่สุดเกี่ยวกับเรื่องสังคมนอกบ้านของพ่อแม่ เช่น มีเรื่องถกเถียงกับเพื่อนบ้าน คุยโอ้อวดเรื่องส่วนตัวของลูก ส่วนเรื่องภายในครอบครัวมักแสดงความลำเอียงต่อลูก ขาดความสนใจลูก ชอบทะเลาะกันเอง ยึดถือประเพณีดั้งเดิมมาจนไม่ฟังเหตุผลของลูก จู้จี้เรื่องส่วนตัวของลูก เช่น การแต่งกาย การใช้จ่าย นอกจากนี้เมื่อพ่อแม่ประสบปัญหามักมาระบายอารมณ์เสียกับลูก

4.3 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี บ่นว่าหรือไม่อนุญาตให้คบ บ่นว่าหรือไม่ให้คบอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยยกเอาที่น้องหรือเพื่อนบ้านขึ้นมาเป็นตัวอย่าง มักบ่นว่าเมื่อผลการเรียนไม่ดี ไม่ชอบให้ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศในเวลากลางคืน บ้าให้ประพฤติตนดีอยู่เสมอ ก่อนออกนอกบ้านต้องขออนุญาตและชี้แจงทุกครั้ง ไม่ชอบให้ฟังวิทยุหรือดูทีวีในขณะที่ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือเรียน

4.4 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีน้อยที่สุดเกี่ยวกับเรื่องสังคมนอกบ้านของพ่อแม่ เช่น มีเรื่องถกเถียงกับเพื่อนบ้าน คุยโอ้อวดเรื่องส่วนตัวของลูก ส่วนเรื่องภายในครอบครัวให้เงินไม่พอใช้จ่ายหรือไม่ให้คงที่ มักแสดงความลำเอียงต่อลูก ชอบทะเลาะกันเอง ยึดประเพณีดั้งเดิมมาจนไม่ฟังเหตุผลของลูก มักมีเรื่องถกเถียงว่ากล่าวกันในบ้าน ขาดความสนใจลูก แต่มักเฝ้าดูจับผิดให้ไป

ทำบุญในเทศกาลต่าง ๆ ไม่อนุญาตให้เลือกซื้อหรือตัดเสื้อผ้าแบบที่ลูกชอบ

4.5 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องการย้าให้เอาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน มักบ่นว่าเมื่อผลการเรียนไม่ดี ไม่ให้เปิดวิทยุหรือดูทีวีในขณะที่ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือเรียน ก่อนออกนอกบ้านต้องขออนุญาตและชี้แจงทุกครั้ง ไม่อนุญาตให้ไปค้างคืนนอกบ้านหรือไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศหรือเพศเดียวกันในเวลากลางคืน กวดขันเรื่องการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี บ่นว่าหรือไม่อนุญาตให้สูบบุหรี่ ย้าให้ประพฤติตนดีอยู่เสมอ จู้จี้เรื่องการใช้จ่าย จะบ่นว่าเมื่อซื้อของในราคาแพงหรือซื้อของใช้บ่อย ๆ ชอบให้เอาอย่างบุคคลอื่น ขาดความสนใจเอาใจใส่ลูก แต่มักบ่นว่าเมื่อลูกใช้เวลาว่างในการเล่นหรือพักผ่อน แสดงความลำเอียงต่อลูก

4.6 ข้อขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีน้อยที่สุดเกี่ยวกับเรื่องพ่อแม่และกับเพื่อนบ้าน การเล่าหรือเปรียบเทียบถึงการอบรมมารยาทและการวางแผนในสมัยก่อน เคี้ยวข้าวให้ไปทำบุญในเทศกาลต่าง ๆ กำหนดเวลาให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ทานอาหารเป็นเวลาและทานอาหารที่มีประโยชน์ ยึดถือประเพณีดั้งเดิมมากจนไม่ฟังเหตุผลของลูก คุยโอ้อวดเรื่องส่วนตัวของลูก ส่วนเรื่องอื่น ๆ คือ การจู้จี้ในเรื่องส่วนตัว ได้แก่ การแต่งตัว การเลือกซื้อตัดเสื้อผ้า การนอนตื่นสาย การวางแผนกับเพื่อนต่างเพศ การเรียน การอ่านหนังสือเรียน การไว้ทรงผม ทนวดเครา การพาเพื่อน ๆ ไปเที่ยวบ้าน หรือการติดต่อกับเพื่อนฝูงมาก ๆ การไปเที่ยวนอกบ้านหรือไปบ้านคนอื่น การไปสนุกในงานรื่นเริงต่าง ๆ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของความขัดแย้งระหว่างเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมกับพ่อแม่ในตัวแปรต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ มีความขัดแย้งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะ เศรษฐกิจระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ มีความขัดแย้งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย มีความขัดแย้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อตรวจสอบค่าคะแนนเฉลี่ยด้วยวิธีเชฟเฟแล้ว พบว่า ความขัดแย้งระหว่างเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลกับเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลกับเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ลักษณะและความสำคัญของความขัดแย้งของเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมกับพ่อแม่

1. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความขัดแย้งที่เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมมีกับพ่อแม่มากที่สุด คือ การที่พ่อแม่มีทัศนคติในเชิงลบต่อเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี พุดจาไม่สุภาพ การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ย้ำให้อาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ย้ำให้ประพฤติดีอยู่เสมอ ไม่ชอบให้ไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลากลางคืน มักบ่นว่าหรือแสดงความไม่พอใจเมื่อผลการเรียนไม่ดี ชอบยกเอาพี่น้องหรือเพื่อนบ้านขึ้นมาเป็นตัวอย่าง นอกจากนี้เป็นการจู้จี้ในเรื่องส่วนตัว เช่น การใช้จ่ายย่ำให้ใช้จ่ายอย่างประหยัด เรื่องความสะอาดของร่างกายและข้าวของเครื่องใช้ การออกนอกบ้านต้องขออนุญาตและชี้แจงทุกครั้ง

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้เห็นภาพรวมของความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดระหว่างเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมกับพ่อแม่ในปัจจุบัน ซึ่งจะกวดขันเข้มงวดกับลูกในเรื่องของความประพฤติ การคบเพื่อนและด้านการเรียน ให้อาอย่างคนที่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนโดยยกตัวอย่างพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าข้อขัดแย้งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ปรากฏให้เห็นทั้งในสังคมไทยของเราและสังคมอื่น ๆ ที่เป็นสากลด้วย แม้ว่า

การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนของโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมเท่านั้น แต่ผลการศึกษาถึงข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กวัยรุ่นกับพ่อแม่ก็ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นรา สมประสงค์ (2519) ที่ได้ทำการวิจัยไว้ แม้จะเป็นระยะเวลาที่ผ่านมาถึง 15 ปี แล้วก็ตาม แต่จะต่างกันบ้างในลำดับความสำคัญของความขัดแย้ง กล่าวคือ ปัจจุบันพ่อแม่ส่วนใหญ่ มักจะห่วงใยในเรื่องความประพฤติเสียหายต่าง ๆ ที่มาจากการคบเพื่อนไม่ดีมากที่สุด และเรื่อง การเรียนที่พ่อแม่มักยกเอาเพื่อนหรือเพื่อนบ้านมาเป็นตัวอย่าง หรือเอาผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่เหมือน ๆ กัน คือ พ่อแม่ไม่ค่อยยินยอมหรืออนุญาตให้เด็กไปไหน ๆ ได้โดยอิสระ

ข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกข้อหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นในเกือบทุกตัวแปร (ยกเว้น กลุ่มวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับสูง) คือการไม่ชอบให้ไปกับเพื่อน ต่างเพศในเวลากลางคืน ก่อนออกนอกบ้านต้องขออนุญาตและขี้แจงทุกครั้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง ภารรักษาวัฒนธรรมเดิมของไทยไว้สอดคล้องกับผลการศึกษาความขัดแย้งระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ ของ แพรตน์ สมประสงค์ (2520 : 98) ที่พบว่า เป็นข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในภูมิภาค แม้ว่า ระยะเวลาที่ผ่านมาหลายปีแล้วก็ตาม

ส่วนข้อขัดแย้งของเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมกับพ่อแม่ที่น้อยนั้น พบว่า ผล การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แพรตน์ สมประสงค์ (2520 : 101) ในอันดับ แรกคือพ่อแม่ก็มีเรื่องทะเลาะกับเพื่อนบ้านหรือทะเลาะกันเองเพราะความเห็นไม่ตรงกัน ส่วน เรื่องอื่น ๆ ได้แก่ การแสดงความลำเอียงต่อลูก ยึดถือประเพณีดั้งเดิมมากเกินไปจนไม่ฟังเหตุผล ของลูก พูดคุยโอ้อวดลูกให้คนอื่นฟัง ว่ากล่าวคนในบ้าน ตาหนีเรื่องการแต่งกาย ซื้อเสื้อผ้า การระบายอารมณ์เสียกับลูก ขาดความเอาใจใส่ลูก

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งน้อยในทุกกลุ่มวัยรุ่นที่ผู้วิจัยพบ คือ การ ยึดถือประเพณีดั้งเดิมจนไม่ฟังเหตุผลของลูก ๆ ซึ่งขัดกับผลการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง ความขัดแย้งของเด็กวัยรุ่นกับพ่อแม่และการอบรมเลี้ยงดูของแพรตน์ สมประสงค์ (2520 : 101) ซึ่งพบว่า วัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีสถานภาพทางสังคม - เศรษฐกิจระดับสูง มักมีความขัดแย้ง กับพ่อแม่ในเรื่องที่เด็กเห็นว่าพ่อแม่ยึดถือประเพณีมากเกินไป จนไม่ยอมฟังเหตุผลของลูก อาจเป็น

เพราะปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมีมากขึ้น พ่อแม่ในทุกกลุ่มวัยรับรู้และเคยชินกับสภาพการดำเนินชีวิตในปัจจุบันมากกว่า จะยึดถือประเพณีดั้งเดิม จนไม่ฟังเหตุผลของลูก ๆ

นอกจากนี้ในผลการศึกษาจะพบว่า ในบางตัวแปรข้อขัดแย้งบางข้อ เช่น การขาดความเอาใจใส่ดูแลลูกเท่าที่ควร การแสดงความลำเอียงต่อลูก จะจัดเป็นอันดับที่สำคัญต่อวัยรุ่นกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แต่กลับเป็นเรื่องเล็กน้อยสำหรับกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นจึงอาจกล่าวสรุปได้ว่าความแตกต่างในเรื่องลักษณะและความสำคัญของความขัดแย้งมีส่วนแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรต่าง ๆ แต่อาจกล่าวได้ว่า ส่วนใหญ่จะมีข้อเหมือนกันมากกว่า

ลักษณะความขัดแย้งระหว่างเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมกับพ่อแม่ ซึ่งพบในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในสังคมต่างประเทศเช่นเดียวกัน แต่มีในบางข้อที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากค่านิยมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันนั่นเอง

นักศึกษาชาวตะวันตกที่ศึกษาเรื่องความขัดแย้งของเด็กวัยรุ่นกับพ่อแม่มีหลายท่าน เช่น เชลลิส (Fleming, 1957 : 73 ; citing Zeligs, n.d. : unpagged) ซึ่งพบว่าลักษณะที่เด็กเกิดการขัดแย้งนั้นเพราะพ่อแม่ชอบบ่นว่าหรือจู้จี้มากเกินไป ผลการศึกษาของบล็อก (Block, 1973 : 192 - 206) พบว่าข้อขัดแย้งมีมากที่สุดในเรื่องการบ่นว่าเมื่อผลการเรียนไม่ดีเท่าคนอื่น ๆ บังคับให้รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ แต่ลูกไม่ชอบ ให้รายงานเรื่องการใช้จ่ายเงิน ทั้งไม่อนุญาตให้ใช้รถ การนั่งรถออกไปกับเพื่อนต่างเพศในเวลากลางคืน นอกจากนี้พ่อแม่ชอบยกเอาพี่น้องขึ้นมาเป็นตัวอย่าง และบังคับให้ไปกับเพื่อนที่พ่อแม่เลือกให้ นอกจากนี้เป็นเรื่องที่พ่อแม่มักจู้จี้บ่นว่าในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น มารยาทและบุคลิกในโอกาสต่าง ๆ และบ้ำให้ลูกทำดี

อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นในต่างประเทศซึ่งมีการปกครองทุกระดับเน้นที่การส่งเสริมประชาธิปไตย ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่และลูกก็ยังมีอยู่เช่นกัน ดังผลการศึกษาดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกันแต่อาจแตกต่างในบางข้ออันเนื่องมาจากสังคม - วัฒนธรรม แตกต่างกันนั่นเอง ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดว่าพ่อแม่ของสังคมตะวันตกมีความสนใจและกังวลใจในเรื่องสุขภาพลูก

เป็นพิเศษ ทั้งรู้จักเกี่ยวกับมารยาทในโอกาสต่าง ๆ และไม่อนุญาตเกี่ยวกับการใช้รถ ทั้งนี้เพราะความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและฐานะทางเศรษฐกิจนั่นเอง

2. ผลการศึกษาครั้งนี้ มีข้อแตกต่างที่น่าสนใจเมื่อเปรียบเทียบตัวแปรแต่ละคู่ดังนี้คือ

2.1 ระหว่างวัยรุ่นที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับสูง ปานกลาง และต่ำ

2.1.1 ระหว่างวัยรุ่นโรงเรียนพิบูลโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับปานกลางกับต่ำ พบข้อขัดแย้งร่วมกันแต่ไม่พบในระดับสูง คือ เรื่องการเข้มงวดเกี่ยวกับการออกนอกบ้านต้องขออนุญาตพ่อแม่และเข้มงวดทุกครั้งโดยให้เข้มงวดด้วยว่าไปไหน กับใคร อย่างไรโดยเฉพาะเพื่อนต่างเพศในเวลากลางคืน อาจเป็นเพราะพ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับสูงมีความเข้าใจในธรรมชาติและความต้องการของวัยรุ่นจนสามารถยอมรับกันได้

2.1.2 พบข้อขัดแย้งมากในกลุ่มวัยรุ่นโรงเรียนพิบูลโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับสูงแตกต่างไปจากกลุ่มวัยรุ่นโรงเรียนพิบูลโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับต่ำและปานกลางคือ การเข้มงวดกวดขันเรื่องการเรียนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านหนังสือเรียน มักไม่ปล่อยให้ลูกใช้เวลาว่างทำงานส่วนตัว เล่นหรือพักผ่อนแต่จะย้าให้สนใจอ่านแต่หนังสือเรียนตลอดเวลา อาจเป็นเพราะพ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับสูงมีความคาดหวังสูงในตัวลูกเนื่องจากทราบดีว่าการตั้งใจเรียนเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีนั้นจะทำให้มีโอกาสก้าวหน้าทางการศึกษาและการประกอบอาชีพต่อไป โดยคาดหวังให้เหมือนตนเอง

2.1.3 พบข้อขัดแย้งร่วมกันในกลุ่มวัยรุ่นโรงเรียนพิบูลโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับสูงกับระดับปานกลาง แต่ไม่พบในกลุ่มวัยรุ่นโรงเรียนพิบูลโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับต่ำ คือการที่พ่อแม่มักบ่นจู้จี้ในเรื่องความสะอาดของร่างกาย ข้าวของเครื่องใช้ และการให้คบกับเพื่อนแต่พ่อแม่ชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับต่ำไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องดังกล่าว มากกว่าเรื่องอื่น ๆ ที่ควรกวดขัน

2.2 ระหว่างวัยรุ่นโรงเรียนพิบูลโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

2.2.1 พบข้อขัดแย้งร่วมกันระหว่างวัยรุ่นโรงเรียนพิบูลโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงกับระดับปานกลางแต่ไม่พบในระดับต่ำคือ การบ่นจู้จี้ในเรื่อง

ความสะอาดของร่างกายและข้าวของเครื่องใช้ อาจเป็นเพราะพ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องดังกล่าว

2.2.2 พบข้อขัดแย้งร่วมกันระหว่างวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลางและระดับต่ำแต่ไม่พบในระดับสูง คือ การเข้มงวดในเรื่องค่าใช้จ่ายโดยย่ำให้ใช้จ่ายอย่างประหยัด อาจเป็นเพราะเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวหรือพ่อแม่มีฐานะ เศรษฐกิจดีแล้ว ไม่เดือดร้อนหรือประสบปัญหาทางด้านค่าใช้จ่าย

2.2.3 พบข้อขัดแย้งร่วมกันระหว่างวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับสูงกับระดับต่ำ แต่ไม่พบในระดับปานกลาง คือ การเข้มงวดเรื่องการออกนอกบ้านไปไหน ๆ ต้องขออนุญาตหรือชี้แจงทุกครั้ง ในกลุ่มวัยรุ่นที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงขัดแย้งกันเรื่องนี้อาจเป็นเพราะมีความห่วงใยลูกวัยรุ่น เมื่อต้องออกไปนอกบ้านกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มวัยรุ่นที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำขัดแย้งกันเรื่องนี้อาจเป็นเพราะขาดปัจจัยในด้านกำลังทรัพย์และไม่ค่อยมีเวลา จึงไม่มีเวลาให้กับลูกวัยรุ่นของตน

2.2.4 พบข้อขัดแย้งมากในกลุ่มวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง คือ การเข้มงวดในด้านกฎระเบียบ มักย่ำให้สนใจเรียนโดยมักถูกดูเมื่อใช้เวลาว่างกับการเล่น การพักผ่อนมากเกินไป อาจเป็นเพราะ พ่อแม่มีความคาดหวังให้ประสบความสำเร็จในการเรียนสูงมาก ซึ่งผลการศึกษานี้ ขัดกับผลการศึกษาของ นรา สมประสงค์ (2519) ที่พบว่า พ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางจะมีความทะเยอทะยานและความคาดหวังต่อเด็กของตนสูงกว่าพ่อแม่ในระดับอื่น

2.2.5 พบข้อขัดแย้งมากในกลุ่มวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ แต่ไม่พบในระดับอื่น คือ การกวัดจ้นให้อ่านแต่หนังสือเรียนโดยไม่ให้เปิดทีวีหรือวิทยุขณะอ่านหนังสือเรียน ไม่อนุญาตไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศและเพศเดียวกันในยามค่ำคืน อาจเป็นเพราะพ่อแม่เห็นความสำคัญของการเรียนโดยตั้งความหวังในความสำเร็จของลูกและเห็นว่าการอนุญาตให้ลูกเที่ยวในตอนกลางคืนนั้นจะเป็นผลเสียต่อการเรียนเพราะพ่อแม่ในกลุ่มนี้ จะเชื่อว่าการเรียนในระดับสูง ๆ จะช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจได้

2.3 ระหว่างเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ

มีเหตุผล แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย

2.3.1 พบข้อขัดแย้งร่วมกันระหว่างเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย แต่ไม่พบในแบบมีเหตุผล คือ การกวดขันให้ทำการบ้าน อ่านหนังสือเรียนโดยไม่อนุญาตให้เปิดทีวีและวิทยุ อาจเป็นเพราะ กลุ่มเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมักเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการเรียน ทำให้ไม่มี ข้อขัดแย้งกับพ่อแม่ในเรื่องนี้

2.3.2 พบข้อขัดแย้งในกลุ่มเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการ อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ การกวดขันให้สนใจในการเรียน ไม่อนุญาตให้ใช้เวลาว่างไปเล่น หรือพักผ่อน แสดงความล้าเอียงต่อลูก เข้มงวดเรื่องการออก นอกบ้านไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศในยามค่ำคืน ไม่ค่อยอนุญาตให้ไปค้างบ้านคนอื่น ขาดการดูแล เอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร มักบ่นว่าเมื่อซื้อของในราคาแพงหรือซื้อบ่อย ๆ ซึ่งการกวดขันในเรื่อง ดังกล่าวนี้นั้นเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ จะเห็นได้ว่า ข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในกลุ่มวัยรุ่นที่ได้รับการอบรม เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยนี้ มีมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ เพราะผล จากการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยนั่นเอง เป็นเหตุให้เด็กวัยรุ่นในกลุ่มนี้มีข้อขัดแย้งมากมาย หลายเรื่อง ครอบครัวที่ปล่อยลูกมากเกินไปเด็กมักไม่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการแสดงอารมณ์ และควบคุมอารมณ์มักเป็นคนเจ้าอารมณ์ อารมณ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่เชื่อมั่นในตนเอง เห็นแก่ตัว (วันเพ็ญ พงศ์ประยูร. 2533 : 405) พ่อแม่ประเภนี้มุ่งทำกิจกรรมนอกบ้าน ไม่มีเวลาให้ลูก ไม่สามารถให้ความรักกับลูกได้ด้วยคำพูด เพราะกิริยาท่าทางที่แสดงถึงความรัก ห่วงใย ทำให้เด็กคิดว่าพ่อแม่ไม่รักตน ไม่มีเวลาให้ตน วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ปล่อยปละละเลยจึงมีข้อขัดแย้งกับพ่อแม่ในหลาย ๆ เรื่องดังกล่าว

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของความขัดแย้งในระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

1. เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีการศึกษาระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ มีความขัดแย้งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดกับสมมุติฐานข้อ 1 ที่ว่า เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมซึ่งอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมี

ความขัดแย้งแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กวัยรุ่นโรงเรียน พิษณุโลกพิทยาคมกับพ่อแม่มีสาเหตุที่ซับซ้อนและต่อเนื่องมาตั้งแต่เยาว์วัย ประกอบกับวัยรุ่นเป็น วัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความต้องการเสรีภาพและความเป็น ตัวของตัวเอง ในขณะที่เด็กวัยรุ่นมีความต้องการจะควบคุมบังคับเด็กให้มีพฤติกรรมที่ดีเหมาะสม ตามความต้องการของตน จึงเกิดความขัดแย้งกันขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า แม่พ่อแม่จะมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน แต่ลูกวัยรุ่นในครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษาทั้ง 3 ระดับนั้น ก็มีข้อขัดแย้งเหมือน ๆ กัน สำหรับพ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับสูง ก็ไม่ได้หมายความว่า จะสามารถเข้าใจลักษณะธรรมชาติของเด็กวัยรุ่นและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมเพราะ ขาดความสนใจในเรื่องความรู้ทางจิตวิทยาวัยรุ่น จรรยา สุวรรณทัต (2533 : 405) กล่าวว่า มีนักจิตวิทยาพบว่าพ่อแม่ที่ขาดความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับวัยรุ่นทั้งขาดความพยายามที่จะศึกษา เข้าใจลักษณะธรรมชาติของเด็กวัยรุ่นภายใต้ความรับผิดชอบของตัวนั้น มักจะเป็นต้นเหตุสำคัญ ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตนกับลูกวัยรุ่นได้

2. เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง ระดับ บานกลาง และระดับต่ำ มีความขัดแย้งแตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งขัดกับสมมุติฐาน ข้อ 2 ที่ว่า เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจ แตกต่างกัน จะมีความขัดแย้งแตกต่างกันและผลการศึกษครั้งนี้ ขัดกับผลการศึกษาวิจัยของ นรา สมประสงค์ และนพรัตน์ สมประสงค์ (2520) และผลการศึกษาของ แอลเจลิโน (Angelino. 1956 : 779 - 782) และฟอลซัม (Folsom. 1943 : 39) ที่พบว่าเด็กวัยรุ่นซึ่งอยู่ใน ครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกันจะมีความขัดแย้งแตกต่างกันด้วย แต่ผล การศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของวาสนา อิมโอษฐ์ (2519) และวรารักษ์ อินทรชัยศรี (2518) ที่ไม่พบความแตกต่างในสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของวัยรุ่นทั้ง 3 ระดับนี้

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีผลทำให้กลุ่มวัยรุ่น โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความขัดแย้งแตกต่างกัน กล่าวคือ จะมีความขัดแย้งในเรื่องเหมือน ๆ กัน เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพ่อแม่ขาด ความรู้ความสนใจในเรื่องจิตวิทยาวัยรุ่นหรือขาดความพยายามที่จะศึกษาเข้าใจลักษณะธรรมชาติ

ของเด็กรุ่นที่เติบโตด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้การรับผิดชอบของตน ความขัดแย้งกันระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นจึงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ไม่ว่าเป็นเด็กรุ่นในสถานภาพทางเศรษฐกิจระดับใดก็ตามดังที่ จรรยา สุวรรณทัต (2533 : 406) กล่าวว่า การกระทำต่าง ๆ ของเด็กรุ่นมักจะสวนทางกับความคาดหวังของพ่อแม่จึงเป็นต้นเหตุให้เกิดการถกเถียงโต้แย้งกันในครอบครัวอยู่เสมอ ๆ ไม่ว่าครอบครัวจะอยู่ในฐานะสังคมเศรษฐกิจอย่างไร

3. เด็กรุ่นโรงเรียนพินูโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย มีความขัดแย้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 3 เมื่อเปรียบเทียบเป็นคู่ ๆ พบว่า ความขัดแย้งระหว่างเด็กรุ่นโรงเรียนพินูโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลกับเด็กรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และเด็กรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับเด็กรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเด็กรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลกับเด็กรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดังนี้

3.1 เด็กรุ่นโรงเรียนพินูโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความขัดแย้งกับพ่อแม่มากกว่าเด็กรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กรุ่นกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เพราะพ่อแม่ไม่สามารถให้ความรักกับลูกได้ด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใย และมักถูกทิ้งให้อยู่กับคนใช้ซึ่งทำให้ทุกอย่างหรืออยู่ตามลำพังจนเด็กทำงานบ้านไม่เป็น (วันเพ็ญ พงษ์ประยูร. 2533 : 405) เด็กมักเป็นคนเจ้าอารมณ์ โกรธจะแสดงอารมณ์อย่างรุนแรง ทำลายของ เป็นคนเห็นแก่ตัว เด็กรุ่นในกลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจึงมักจะมีข้อขัดแย้งกับพ่อแม่มากกว่าเด็กรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ดังที่วันเพ็ญ พงษ์ประยูร (2533 : 404) อธิบายว่า แม้เด็กรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะขาดความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง แต่ยังมีข้อดีสำหรับเด็กที่ได้รับการอบรม

เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันคือ เด็กมีความอ่อนแอ ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ และที่สำคัญคือมีความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความขัดแย้งกับพ่อแม่น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

3.2/ เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล กับเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความขัดแย้งกับพ่อแม่มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ทั้งนี้เป็นเพราะผลของการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันนั่นเอง กล่าวคือ เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลนั้นมักมีโอกาสดำเนินความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีส่วนรับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ ของครอบครัว แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ทำให้เด็กมีความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะพึ่งตนเองได้ ซึ่งแตกต่างกับเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดกวดขันที่ต้องทำตามคำสั่งของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ทำให้รู้สึกที่ไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ซึ่งทำให้เกิดขาดความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความอบอุ่นและความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง และมีลักษณะพึ่งตนเอง ดังนั้นเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจึงมีข้อขัดแย้งมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล

3.3 เด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล กับเด็กวัยรุ่นโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความขัดแย้งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือกล่าวได้ว่าทั้ง 2 กลุ่มมีความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ เหมือนกัน ในระดับรุนแรงที่ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันก็ตาม ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่น่าสนใจเพราะผลการศึกษานี้ขัดกับสมมุติฐานที่ว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันจะมีความขัดแย้งแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพบว่าไม่ว่าเด็กจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใดก็ตามหรือชนชาติใดก็ตาม หากอยู่ในช่วงวัยรุ่นแล้วจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงภาวะความขัดแย้งไม่ลงรอยกันระหว่างเด็กวัยรุ่นกับพ่อแม่ไปได้ ดังที่จรรยา สุวรรณทัต (2533 : 414) ศึกษาพบว่า ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นเป็นปัญหาสากล เพราะวัยรุ่นทุกสังคมมี

ลักษณะธรรมชาติของการเติบโตมีความต้องการเป็นไปในแนวเดียวกัน สิ่งที่เหมาะสมกันในวัยรุ่น ทุกสังคมก็มีความต้องการเสรีภาพและความเป็นตัวของตัวเอง ในขณะที่วัยรุ่นส่วนใหญ่ หรือเกือบทั้งหมดก็หลีกเลี่ยงบทบาทหน้าที่ของความเป็นพ่อแม่ไม่ได้ คือมีความต้องการที่จะควบคุม บังคับเด็กให้เป็นไปในแบบที่ตนต้องการตามความคิดหรือแบบอย่างที่คุณแม่ได้รับประสบการณ์มา ในทำนองที่ว่า "ตอนอาบน้ำร้อนมาก่อน ย่อมรู้ดีกว่า" โดยลืมนำถึงถึงลักษณะธรรมชาติและความ ต้องการพื้นฐานและลักษณะเฉพาะตามวัยของวัยรุ่น จนนำไปสู่ข้อขัดแย้งกันในเรื่องต่าง ๆ ในที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

1. พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรศึกษาหาความรู้ทางจิตวิทยาของวัยรุ่น เพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะ ธรรมชาติ ความต้องการพื้นฐานและความต้องการเฉพาะวัยที่แตกต่างจากวัยอื่น คือการพยายามที่จะเป็นอิสระจากพ่อแม่แต่ก็ยังต้องการความรักและความเอาใจใส่ การช่วยเหลือ แนะนำ ความปลอดภัยและความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในครอบครัว ทำให้เกิดความขัดแย้งในใจและ จะทวีความรุนแรงในกรณีที่พ่อแม่เคร่งครัด เจ้าระเบียบและใช้อำนาจ ขัดกับความต้องการเป็น อิสระทำตามใจชอบของวัยรุ่นซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมอื่น ๆ ตามมา

✓ 2. พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างมาก และมี ส่วนสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของเด็ก ถ้าภายในบ้านมีความผาสุกทุกคนมีความสามัคคีมี ความกลมเกลียวเป็นอย่างดี พ่อแม่รักและห่วงใยลูก เอาใจใส่เลี้ยงดู พยายามอบรมสั่งสอนที่ดีงามให้แก่ลูก ย่อมทำให้ลูกเกิดความรักพ่อแม่ มีความอบอุ่นใจเป็นสุข ในทางตรงข้ามครอบครัว ที่พ่อแม่ไม่มีความสามัคคี ทะเลาะวิวาทกันเสมอ ลูกมักจะรับนิสัยก้าวร้าว พุดจาพยายคาย ชอบ วิวาท ส่วนครอบครัวที่พ่อแม่เข้มงวดหรือตามใจมากเกินไป ทำให้เด็กนิสัยเสีย

✓ 3. พ่อแม่ผู้ปกครองควรศึกษา ใส่ใจใช้เวลาไตร่ตรองพิจารณาเหตุที่มาของความขัดแย้ง โดยอย่ารีบกล่าวหาว่าเกิดจากลูกวัยรุ่น เพราะการกล่าวหาเช่นนั้นจะแสดงถึงการขาดความ รับผิดชอบของพ่อแม่ทันที โดยแท้จริงแล้วต้นเหตุของความขัดแย้งนั้นซับซ้อนและเกี่ยวโยงกัน ไม่

อาจจะไม่ได้ชัดเจนว่าเกิดจากจุดใด ที่ใดและจากใคร แต่ก็พบว่าต้นเหตุที่สำคัญอยู่ที่พ่อแม่ผู้ปกครองเองที่ขาดความรู้ความเข้าใจ

4. พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรให้การอบรมเลี้ยงดูลูกแบบมีเหตุผล ไม่เข้มงวดกวดขันในเรื่องต่าง ๆ มากจนเกินไป ควรรับฟังความคิดเห็นหรือเหตุผลของลูก ๆ บ้างและเอาใจใส่ลูกอย่างแท้จริง ไม่ใช่คอยจับผิดหรือห้ามตลอดเวลา ดังนั้นขอเสนอแนะดังนี้

4.1 ไม่ควรจำกัดการเข้ากลุ่มเพื่อนของลูกวัยรุ่นมากเกินไป เพราะวัยรุ่นจะเกิดความรู้สึกว่าเขาแตกต่างจากเพื่อน รู้สึกเครียดซึ่งมีผลต่อการมีสัมพันธ์ที่ดีต่อคนอื่น เมื่อโตขึ้น เขาอาจจะเก้อเขินในสังคมหรือมีความรู้สึกไปทางลบต่อผู้อื่นได้ แต่ก็ไม่ควรละเลยหรือให้อิสระเกินไปเพราะอาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้

4.2 ในด้านการเรียนที่พ่อแม่ขอย้ำให้ลูกเอาอย่างคนที่ประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนก็ไม่ควรยกคนอื่นมาเป็นตัวอย่างหรือทำนองเปรียบเทียบว่าคนอื่นดีกว่าเสมอ เพราะเด็กจะรู้สึกว่าเป็นแบบด้อย เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนที่พ่อแม่ยกมาเปรียบเทียบด้วย อาจเกิดความรู้สึกที่ต่อต้านประชดประชัน พ่อแม่ควรตระหนักว่า โดยธรรมชาติแล้ววัยนี้เป็นวัยที่มีพลังกำลังและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย และมักพัฒนาค่านิยมต่อความสำเร็จและการมีสัมฤทธิ์ผลในเรื่องต่าง ๆ สูงและจะมีพฤติกรรมที่เลียนแบบบุคคลที่ประสบความสำเร็จซึ่งเขามีความนิยมอย่างมากด้วย ดังนั้นหากพ่อแม่จะยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้ลูกฟังด้วยจุดประสงค์ที่ต้องการให้ลูกประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนเหมือนคนอื่น ๆ ก็ควรเลียนแบบเพียงชักถามถึงบุคคลที่ลูกชอบหรือชื่นชมเป็นพิเศษแล้วยกมาเป็นหัวข้อสนทนากันโดยเปิดโอกาสให้ลูกใช้วิจารณญาณ สนับสนุนให้รู้จักเหตุผลและตัดสินใจด้วยตนเอง ข้อขัดแย้งดังกล่าวคงลดลงหรือหมดไป

4.3 พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรให้โอกาสแก่ลูกวัยรุ่นให้มากที่สุด ในการตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยการส่งเสริมให้มีการแสวงหาความรู้จากข้อมูลต่าง ๆ และใช้เหตุผลในทางริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ถูกต้องเหมาะสม ไม่ใช่เข้มงวดให้อ่านแต่ตำราเรียนอย่างเดียวจนลูกรู้สึกเครียด ควรให้ดูทีวี ฟังวิทยุในรายการที่ลูกสนใจ หรืออ่านหนังสืออื่น ๆ ซึ่งพ่อแม่ช่วยเลือกสรรหนังสือที่ดี มีคุณค่าเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น

4.4 ควรให้เด็กมีอิสระเป็นตัวของตัวเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เขา
รับผิดชอบได้ เช่น การใช้จ่ายเงิน การเลือกคบเพื่อน ซึ่งพ่อแม่ไม่ควรก้าวก่ายซักถามหรือ
บังคับลูกจนเกินไปควรทำตนเป็นผู้ที่มีความเข้าใจลูก สามารถเป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่ลูกเมื่อเกิด
ปัญหาได้

4.5 พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรหลีกเลี่ยงการจู้จี้จุกจิกหรือดูว่าน้อยเกินไป จน
ทำให้ลูกวัยรุ่นรู้สึกรำคาญ แทนที่จะเกิดผลดีกลับกลายเป็นความรู้สึกต่อต้านไม่ยอมปฏิบัติตาม
พึงระลึกไว้เสมอว่าลูกกำลังอยู่ในวัยรุ่นซึ่งแตกต่างจากวัยเด็กโดยสิ้นเชิงแล้ว เมื่อเกิดความ
ขัดแย้งกันขึ้นควรทำใจให้กว้าง ไม่ใช้อารมณ์ รับฟังความคิดเห็นของลูก ตักเตือนอย่างมีเหตุผล
และด้วยความรัก

5. พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรให้ความดูแลเอาใจใส่และให้ความสนใจในกิจกรรมของลูก
วัยรุ่น เพื่อสนับสนุนให้กำลังใจแก่ลูก มิใช่ปล่อยให้โรงเรียนและครูทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่วัยรุ่น
แต่โดยลำพัง เพราะการที่พ่อแม่แสดงความสนใจ เอาใจใส่ต่อลูกวัยรุ่น และกิจกรรมต่าง ๆ ที่
ลูกเกี่ยวข้องด้วยอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ลูกวัยรุ่นมีโอกาสพัฒนาก้าวหน้าไกลยิ่งขึ้นและยังทำให้
ลูกรู้สึกรักครอบครัว สถาบันการศึกษาและรักการศึกษาเล่าเรียนต่อ ๆ ไปด้วย

6. พ่อแม่หรือผู้ปกครอง สมาชิกทุกคนในครอบครัว รวมทั้งวัยรุ่น จะต้องช่วยกันสร้าง
ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกัน ต่างคนต่างควรรับฟังความคิดเห็นด้วยเหตุผล มีความจริงใจ
ต่อกันและกัน โดยเฉพาะพ่อแม่ต้องเข้าใจลูกวัยรุ่นว่ายังอยู่ในระยะอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงง่าย
ไม่มั่นคง มีความรู้สึกไวและมักแสดงออกทันที ด้วยยังต้องการเวลาและประสบการณ์ชีวิตอีกมาก
เพื่อการพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ หน้าที่ของพ่อแม่จึงอยู่ที่การช่วยประคับประคองให้วัยรุ่นก้าวต่อ
ไปด้วยความมั่นใจช่วยให้เขาปรับตัวเข้าได้กับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ และการคาดหวังของสังคม
ขณะเดียวกันก็ยังต้องแสดงให้ลูกวัยรุ่นมั่นใจในความรักและความหวังดีของพ่อแม่ด้วย

7. พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หลีกเลี่ยงการทะเลาะ
เบาะแว้งกันต่อหน้าลูก เมื่อมีเรื่องขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกัน ควรปรึกษาหารือปรับความเข้าใจกัน
ด้วยสันติวิธีและควรกระทำต่อเมื่ออารมณ์เย็นลงแล้ว หากอยู่ในช่วงอารมณ์รุนแรงคนเรามักขาดสติ
ไร้เหตุผล ทำให้เกิดการโต้เถียงที่เผ็ดร้อน ฝ่ายที่ทุกข์ทรมานใจคือลูกที่อยู่ในเหตุการณ์เพราะ
ทั้งสองฝ่ายล้วนเป็นบุคคลที่เขารักบูชา ซึ่งสำคัญต่อชีวิตเขา

ข้อเสนอแนะสำหรับครูหรือผู้แนะแนว

เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญรองมาจากครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเจริญเติบโตทางสติปัญญาและความสามารถ เพราะในโรงเรียนเด็กวัยรุ่นจะมีโอกาสได้รับประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่นโดยตรง ในสถานการศึกษา ก็คือครู ในฐานะของผู้ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการเกือบทุกด้านของนักเรียนวัยรุ่น ให้เขาสามารถครองตนอยู่ในสังคมได้ด้วยความสุข และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ครูในโรงเรียนควรตระหนักในหน้าที่ของตน จะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจลักษณะธรรมชาติของวัยรุ่นที่อยู่ใต้ความรับผิดชอบของตนเป็นอย่างดี และเมื่อเข้าใจความต้องการและความสนใจของวัยรุ่นแล้วต้องเป็นผู้ให้ความรู้แก่เด็กได้อย่างถูกต้อง ช่วยแนะนำในการปรับปรุงสมรรถภาพในการเรียน และการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ทั้งนั้นครูจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีงามถูกต้องทุกด้านแก่วัยรุ่นด้วย

2. เนื่องจากความต้องการ นับเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้วัยรุ่นเกิดความต้องการและสนใจในบทเรียนในรูปแบบประชาธิปไตย เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีพัฒนาการในด้านการคิด ในวัยนี้ควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องต่าง ๆ ได้

3. ครูควรสนับสนุนและให้โอกาสแก่เด็กวัยรุ่นในการตัดสินใจด้วยตนเองและพยายามให้เด็กรู้จักการวางแผนชีวิตของตนเอง ด้วยเหตุผลและมีอิสระ

4. โรงเรียน ครู และวัยรุ่น ควรสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้บทบาท และหน้าที่ต่าง ๆ จากกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูจะต้องเป็นผู้สนับสนุนวัยรุ่นให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีคุณค่า ทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความสามารถ และผ่อนคลายความเครียดเช่น การกีฬา ดนตรี ชุมนุมต่าง ๆ ตามความสนใจ เป็นต้น

5. ให้ความรักความเข้าใจ ความเป็นกันเอง มีทัศนคติที่ดีต่อวัยรุ่น แสดงความมั่นใจในความสามารถและรู้จักคิดของวัยรุ่น ตลอดจนความรักและความอบอุ่นใจอย่างเพียงพอ ทั้งนี้จะ

ช่วยทำให้เด็กเกิดพลังใจที่จะเรียนรู้ เกิดความพยายามที่จะทำงาน เพื่อให้สมกับที่ครูรัก และให้ความไว้วางใจ

6. ครูควรสังเกตพฤติกรรมของเด็กในโรงเรียน เพื่อที่ว่าเด็กคนใดมีพฤติกรรมที่ผิดปกติ เช่น เจ็บ ชิมเสรำ แยกตัวออกจากเพื่อน ก้าวร้าว หรือแสดงตัวมากเกินไป ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้อาจมีสาเหตุหนึ่งจากการขัดแย้งกับพ่อแม่หรือคนในครอบครัว ครูและผู้แนะแนวจะได้ออกแนะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างทันที่

7. การจัดกิจกรรมที่ให้ประโยชน์และให้ความรู้ต่อเด็กวัยรุ่นและผู้ปกครอง เช่น จัดหาหนังสือเกี่ยวกับวัยรุ่น เช่น การวางตัวของวัยรุ่น ธรรมชาติของวัยรุ่น ควรทำอย่างไรเมื่อลูกเข้าสู่วัยรุ่น เป็นต้น ควรเชิญวิทยากรผู้มีความรู้มาให้ความรู้เกี่ยวกับวัยรุ่นและการปกครองวัยรุ่น เป็นต้น

8. ครูและผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกันในการแก้ปัญหาให้แก่เด็ก เช่น มีการเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมพิธีปฐมนิเทศ การเชิญประชุมผู้ปกครองประจำปี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาผลของความขัดแย้งที่นอกเหนือจากการทำให้เกิดความไม่พอใจ หรือตึงเครียดทางอารมณ์แก่ทั้งสองฝ่ายแล้ว เด็กมีวิธีการในการปรับตัวหรือหาทางออกอย่างไร สำหรับการวิจัยต่อไปเพื่อจะได้เป็นข้อมูลพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้อง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ฝ่ายแนะแนว อาจารย์ฝ่ายปกครอง ช่วยกันแก้ไขได้ทัน

2. ควรมีการศึกษาข้อขัดแย้งระหว่างคู่อื่น ๆ ต่อไป เช่น ครูกับนักเรียน สามีกับภรรยา ฝ่ายบริหารกับอาจารย์ผู้สอน งานแนะแนวกับงานปกครอง

3. ควรมีการศึกษาทัศนคติและความรู้สึกของพ่อแม่หรือผู้ปกครองต่อความขัดแย้งที่มีกับลูกวัยรุ่นอีกฝ่ายหนึ่งด้วย

4. ควรมีการศึกษาถึงข้อขัดแย้งในวัยอื่น ๆ ที่มีต่อวัยรุ่นอีก เช่น ความขัดแย้งของวัยรุ่นกับผู้สูงอายุหรือญาติผู้ใหญ่ที่อยู่ร่วมกัน

5. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งกับตัวแปรอื่น ๆ ด้วย เช่น ความเกรงใจ ความต้องการผลสัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบ ความมั่นใจในตนเอง ฯลฯ

6. ควรศึกษาความขัดแย้งในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักเรียนที่เลือกเรียนโปรแกรม วิทยาศาสตร์และโปรแกรมศิลป์-ภาษา เด็กนักเรียนวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

